

+

I

Vanha mies kaivoi piipun taskustaan, kopautti sen tyhjäksi, latasi huolellisesti ja sytytti sen. Nuotion savu nousi kuin rauhattomasti mutkitellen ylös ja piti hyttyset loitolla.

Pienen miehen kysymys vaivasi hänen mieltään.

- Isoisä, mikä on sinun elämäsi tärkein kohta?
- Tietenkin se, kun sinun isäsi soitti ja kertoi sinun syntymästäsi, vanha mies vastasi, nopeasti ja rehellisesti.

Elämän tärkein kohta. Sitä se olikin. Mutta ei se tyhjenny siihen yhteen – elämän tärkeimpiä kohtia on niin monta.

Hänen ajatuksensa tekivät laajan kaarroksen menneessä ja sen muistoissa, ja ne elämän tärkeimmät kohdat tulivat kukin vuorollaan esiin: häät, lasten syntymät, lastenlasten syntymät. Isän kuolema, sisaren ja veljen kuolemat – niin – ja olihan hänen oma syntymänsäkin hänen elämänsä tärkein kohta.

Mutta oli hän ajatellut joskus niinkin, että hänen elämänsä tärkein kohta on voinut tapahtua jo ennen hänen syntymäänsäkin. - Hän oli usein ajatellut evankeliumin naista, sitä leskeä, jonka ainoa poika oli kuollut, siis se poika, jonka Jeesus herätti. Mitä tuon pojan elämässä tapahtui sen jälkeen? Millaista hänen elämänsä oli sen jälkeen kun oli kerran kuollut? Elikö hän tavallista elämää? Oliko hänellä omaa perhettä, omia lapsia, omia lapsenlapsia? Ja jos hänellä oli lapsia, niin oliko lasten elämän tärkein kohta joku, joka tapahtui heidän elämänsä aikana – vaiko se, että Jeesus antoi elämän takaisin heidän isälleen? - Vai kävikö lesken pojalle, niin kuin Mika Waltari kuvasi Lasaruksen, Martan ja Marian veljen sanoneen: ”Ehkä en enää ole ihminen. Tosin minulla on tämä ruumis. Syön ja juon ja puhun. Mutta tämä maailma ei ole minulle todellinen. En menettäisi mitään, vaikka menettäisin tämän ruumiini.”

Vanha mies kohensi tulta ja sytytti piippunsa uudelleen. Jossakin huusi kuikka kuin valittaen menetettyä rakastaan.

- Kaikki, mitä minun elämässäni on ollut, ja mitä on ollut ennen minua, sukupolvien ajan, kaikki ei ole ollut vain hyvää, vanha mies mietti. - Kannan itsessäni kaikkea, ja kaikenlaista. Oman elämän raskautta, sekä jakojäännöstä myös muiden syyllisyydestä, häpeästä, kuolemasta. Mutta voisinko niistäkään luopua? Voisivatko nekin olla elämäni tärkeimpiä kohtia? Niissä kohdissa minun on vähiten tarvinnut kannatella itseäni. Joku toinen, minua suurempi, on kannatellut minua. Herättänyt kuolleista. Antanut minut takaisin itselleni, toisille ihmisille, elämälle.

Vanha mies asetteli nuotioon kolme puuta, huolellisesti, kuin tulta vaalien. Nuo pitäisivät liekin elossa, melkein aamuun asti.

II

Joskus, kun katsoo elämäänsä taaksepäin, saattaa todeta ”Se se vasta oli aikaa, se vasta oli elämää!” Jokin aika, yleensä kai lähellä nuoruutta, on jäänyt muistoihin vahvana kautena – ajanjaksona, jossa on ollut tiukasti tunne siitä, että on elämässä kiinni sekä kaikessa siinä, mitä elämässä tapahtuu. Kaikki sykkii – silloin on todella tapahtunut ja saanut aikaan - elämä on ollut täyttä, totta, aitoa ja oikeaa – se on ollut elämisen ja kokemisen arvoista. Täysi ja koettu elämä – hyvä elämä.

Onko elämä ensisijaisesti määrällinen vai laadullinen suure tai käsite? –Elämän pituus ilmoitetaan vuosissa ja kuukausissa – mutta millä mittayksiköllä ilmaistaan hyvän elämän määrää?

Kristilliseen elämään liittyy ajatus – voisi sanoa jopa - ymmärrys Jumalan läsnäolosta tämän maailman ja ihmisten, sekä ihmisen keskellä. Gal 2:20: ”Enää en elä minä, vaan Kristus elää minussa. Sen elämän, jota tässä ruumiissani vielä elän, elän uskoen Jumalan Poikaan, joka rakasti minua ja antoi henkensä puolestani.” - Elämä, pitkä, täysi ja hyvä elämä on Paavalille sitä, että Kristus elää ihmisessä.

Siinä elämässä, mitä nyt elän, voi olla asioita, jotka ovat, jos ei nyt täysin kuolleita, niin ainakin vahvasti kituvia: jokin ihmissuhde, tunne tai asenne toisia ihmisiä kohtaan - tai tapa kohdella itseään tai tapa asennoitua itseensä - tai jokin taito tai kyky, jonka olen tietoisesti tai tietämättä laittanut sivuun, koska joku on siitä jossakin vaiheessa sanonut ikävästi. Tai jokin muu asia, minkä tunnistan ja tiedän kituvaksi itsessäni. – Voin kuvitella, että sen nähdessään Kristus tuntee sääliä, kuten hän sääli Nainin leskeä. Ehkä en tohdi ajatella, että Kristus nyt minun takiani vallan itkisi. Mutta säälisi, tai surisi, ehkä.

Mutta mikä tahansa kohta minussa onkin kuollut tai kitulias - ja kivulias - niin haluaisin uskoa, että se, mistä Paavali on vakuuttunut, koskee myös kituvaa ja kuollutta osaa minusta: ”Enää en elä minä, vaan Kristus elää minussa. Sen elämän, jota tässä ruumiissani vielä elän, elän uskoen Jumalan Poikaan, joka rakasti minua ja antoi henkensä puolestani.” – Kituvassakin Kristus on läsnä.

Muutosten tekeminen ei ole helppoa elämän niissä kohdissa, jotka ovat kipeitä, kuihtuneita, kituvia, jopa kuolleita. Mutta haluaisin toivoa, että sen mitä nyt elän, elän niin, etten enää eläkään minä, vaan niin, että Kristus elää minussa.

III

Psalmissa on mielenkiintoinen lause: ”Hän [Herra] antaa meille elämän.” (Ps 66:9) – Herra ei anna iloa, turvaa, toivoa, rauhaa, menestystä, lohdutusta, ystävyyttä, vastauksia elämän suuriin kysymyksiin, syntejä anteeksi.... – Ei. Herra antaa elämän. Hän antaa kaiken.

- * -

Laivalla pidettiin lyhyt hartaus. Luettiin Isä meidän –rukousta. Kaveri luki vieressäni: ”...tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen elämämme...”

- * -

Mitä elämä minulle oikeastaan tarkoittaa? - Luterilaiseksi opetettuna ja oikein sosiaalistettuna tiedän oikean vastauksen siihen, mitä tarkoittaa jokapäiväinen leipä. Osaan melko pian löytää Lutherin katekismuksesta sen, miten minun suomalaisena luterilaisena kuuluu siitä ajatella, sanoa ja uskoa: ”Mitä tarkoittaa jokapäiväinen leipä? Vastaus: Kaikkea, mitä ruumiimme ravinnokseen ja muuten välttämättä tarvitsee. Siihen kuuluvat ruoka, juoma, vaatteet, kengät, koti, pelto, karja, raha, omaisuus, kelpo aviopuoliso, kunnolliset lapset, kunnollinen palvelusväki, kunnolliset ja luotettavat esimiehet, hyvä hallitus, suotuisat säät, rauha, terveys, järjestys, kunnia, hyvät ystävät, luotettavat naapurit ja muu sellainen. ”

Mutta mitä elämä tarkoittaa? Mitä merkitsee se, että minä olen elossa ja että olen nyt olemassa – että olen ollut, olen nyt ja olen ehkä vielä jonkin aikaa?

Elämän tarkoituksen pohtiminen, se, miksi olen olemassa, on ihmislajille ominainen piirre; ihmisellä tuntuu joskus olevan vimmainen ja lähes kouristuksenomainen tarve saada selville, miksi hän on olemassa, mikä tarkoitus maailmassa tällä kaikella on, ja miksi on kaikki se, mikä on.

Mutta se on vähän eri asia: on toinen juttu tutkia sitä, miksi olen olemassa, ja toinen taas se, mitä se tarkoittaa, että ylipäänsä olen olemassa. Mitä elämä minulle on?

- * -

Joskus elämää väitetään lahjaksi. Jos ymmärrän, että olen saanut elämän lahjaksi, niin mitä se puolestaan taas tarkoittaa? Velvoittaako se minua johonkin? Seuraako siitä jotakin? – Kiitollisuutta, toimintatarmoa, halua käyttää tämä elämä ja jäljellä oleva aika Elämänantajain kunniaksi – vai kurkkua kuristava tunne siitä, kun en vielääkään tiedä, mikä minusta isona pitäisi tulla – vaiko ahdistavaa katkeruutta siitä, että on ylipäänsä joutunut syntymään, vahinkona ja ylimääräisenä, vaikkei itse olisi edes halunnut päästä syntymään – tai jotakin tältä väliltä.

Mutta jos kuviteltaisiin hetki, että Lutherin katekismusta ei olisi – eikä olisi sitä toistakaan, kymmenen vuotta sitten ilmestynyttä uudempaa katekismusta – ja jos nyt pitäisi jotenkin ilmaista yksinkertaisesti – mielellään yhdellä mutta enintään viidellä sanalla se, mitä elämä minulle on - niin mitä se voisi olla?

Saatan hyvinkin päätyä samoihin vastauksiin, kuin mitä katekismuksissa on annettu – ovathan ne kuitenkin punnittuja puheita. En kuitenkaan nyt heti halua luntata oikeita vastauksia, vaan punnita hetken omaa vastaustani. – Mitä elämä minulle on?

- * -

”Hän antaa meille elämän...” – Jos Jumala kerran pystyy antamaan elämän, hänellä lienee myös mahdollisuus, oikeus ja valta ottaa se pois. Ihmisellä ei sitä oikeutta ole suhteessa toiseen ihmiseen – ei valtaa antaa, eikä valtaa ottaa elämää - se on Jumalan asia.

Jumala antaa elämän, hän voi ottaa sen pois. – Ottaa pois – vai muuttaa joksikin toiseksi? Kristityt ovat päätyneet ymmärrykseen, että ihmiselämä ei pääty fyysisten elintoimintojen loppumiseen, sydämen ja verenkierron pysähtymiseen, hengityksen lakkaamiseen. Ihminen on tietysti merkityksessä ikuisuusolento – uskomme, että ihmisen elämä jatkuu fyysisen kuoleman jälkeen, toisenlaisena, loputtomasti. Uskomme uuteen elämään ja ruumiin ylösnousemiseen. Kerran ihmiseksi luotu ei koskaan lakkaa olemasta.

Tähänhän Jeesuksen elämäkin yhdestä kulmasta liittyy: Jumala syntyy ihmiseksi, kuolee ihmisenä, ja voittaa kuoleman kaikenkattavan ja kaikkinielevän vallan, jotta

ihmisen yhteys Luojaansa voisi säilyä. Jotta Herra voisi antaa meille elämän.

- * -

Raamatun mukaan Jumala muovasi ihmisen maan tomusta ja puhalsi tämän sieraimiin elämän henkäyksen. Tietyssä merkityksessä tuo sama toistuu jokaisen ihmisen syntymässä: kohdusta tullut lapsi alkaa hengittää ilmaa omilla keuhkoillaan, ensimmäisen kerran, toisen, läpi koko elämänsä. Tuttu on varmasti ajatus hengityksen tahtiin tapahtuvasta rukouksesta: hengittäessäni sisään otan elämän Jumalalta vastaan – hengittäessäni ulos luovutan elämäni takaisin Jumalan käsiin. Se muistuttaa Jeesuksen viimeisestä huokauksesta ristillä: Isä, sinun käsiisi minä annan henkeni, ja se kaikuu uudelleen ja uudelleen rukoushetkessä päivän päättyessä: Sinun käsiisi, Herra, minä uskon henkeni.

- * -

Hän antaa meille elämän. - Mikä on elämän vastapari – mikä tuhoaa elämän? – Kuolemako? – Mutta jos kerran Kristus on kuollut ja noussut kuolleista, niin kuolemalla ei silloin enää ole valtaa - se ei enää ole tarpeeksi painava elämän vastapariksi. Voisiko se olla elämätön elämä, käyttämätön elämä, elämä, jota olen kieltäytynyt ottamasta vastaan; jota en ole voinut, saanut tai uskaltanut ottaa vastaan – elämä, johon Jumala minua kutsuu ja jonka hän on minulle antanut, mutta jonka ihmiset - toiset tai minä itse - ovat kieltäneet? Viime kädessä elämän vastapari riippuu kai siitä, mihin vastaukseen itse kukin pääsee siinä, mitä elämä oikeastaan minulle on.

+

Tapio Koivu
pastori
nimikkolaivakuraattori (evp)
Vantaa